

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/58/2023
Identifikačné číslo spisu:	8116203324
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8116203324.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ O. H., narodenej XX. M. XXXX, A., P. O. XXXX/XX, 2/ L. N., narodenej XX. M. XXXX, A., O. T. XXXX/XX, 3/ L. H., narodenej XX. M. XXXX, A., P. O. XXXX/XX, prechodný pobyt A., O. T. XX, zastúpených advokátom JUDr. Danielom Tarbajom, Stropkov, Zámocká 525/28, proti žalovanej Všeobecnej úverovej banke, a.s., Bratislava, Mlynské nivy 1, IČO: 31320155, zastúpenej spoločnosťou ČERNEJOVÁ & HRBEK, s. r. o., Bratislava, Kýčerského 5, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ján Šinkovic o vydanie bezdôvodného obohatenia 1.887,86 eura, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 25C/54/2016, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2022 sp. zn. 8Co/50/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcov 1/ až 3/ o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) ostatným rozsudkom z 21. januára 2019 č. k. 25C/54/2016-136 zamietol žalobu a priznal žalovanej náhradu trov konania.

1.1. V podstatnom uviedol, že vo vzťahu k absencii rozpisu splátok, súd nevidel dôvod k tomu, aby zmluva mala byť bezúročná a bez poplatkov. Požiadavka žalobcov na rozpis jednotlivých splátok úveru na istinu, úrok a poplatky bola právne nepodložená, čo už opakovane konštatoval Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačí súd“) a pred ním tiež Súdny dvor Európskej únie v rozhodnutí vo veci C-42/15 z 09. novembra 2016 Home Credit Slovakia a. s. proti G. Bez vplyvu na relevanciu právnych záverov uvedených súdov bola prítom skutočnosť, že tieto vychádzali z výkladu príslušného ustanovenia nachádzajúceho sa v ust. § 9 ods. 2 písm. k) neskoršieho zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, nakoľko predmetné ustanovenia má identickú formuláciu ako ust. § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, za ktorého

účinnosti bola zmluva o úvere uzavretá. Z konštantnej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR je pritom zrejmé, že v problematike tzv. „rozpisu splátok“ už došlo k jej uzavretiu s jednoznačným a jasným záverom, v zmysle ktorého rozpis jednotlivých splátok úveru nie je nutný.

1.2. Považoval tiež nárok žalobcov za premlčaný v trojročnej objektívnej premlčacej lehote. Žalobcovia uzatvorili zmluvu dňa 27.08.2008. Posledná platba zo strany žalobcov bola uskutočnená dňa 24.06.2009, keď zmluvou o poskytnutí úveru Hypopôžička U XXXXX-XX splatili celý svoj peňažný záväzok vyplývajúci zo zmluvy o úvere. Objektívna premlčacia lehota tak žalobcom uplynula 24. júna 2012. Žaloba bola podaná až dňa 18. februára 2016. Ďalej uviedol, že žalobcom uplynula aj subjektívna lehota. Konzultácia s občianskym združením bola podľa názoru prvostupňového súdu pre posúdenie momentu vzniku vedomosti žalobcov o možnom vzniku bezdôvodného obohatenia právne irelevantná. Poukázal pritom na dovolacie rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/169/2017 a 1Cdo/67/2011.

2. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. februára 2020 sp. zn. 8Co/67/2019 ostatný rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že zaviazal žalovanú vydať žalobcom bezdôvodné obohatenie vo výške 1887,86 eura, spolu s bližšie určeným úrokom z omeškania. Žalobcom zároveň priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 24. augusta 2022 sp. zn. 7Cdo/150/2020 tak, že napadnutý odvolací rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd v podstatnom uviedol, že „[o]tázku interpretácie ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i/ zákona č. 258/2001 Z.z., t.j. náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere - výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, už opakovane riešil najvyšší súd vo svojej rozhodovacej činnosti (v rozhodnutiach sp. zn. 3Cdo/146/2017 z 22. februára 2018, sp. zn. 3Cdo/56/2018 zo 17. apríla 2018, sp. zn. 4Cdo/211/2017 z 23. apríla 2018, 4Cdo/65/2018 z 26. septembra 2018, 5Cdo/132/2017 z 29. októbra 2018, 3Cdo/45/2018 z 22. novembra 2018 sp. zn. 7Cdo/98/2018 z 30. januára 2019, 6Cdo/113/2018 z 30. júla 2019, sp. zn. 7Cdo/112/2019 zo 17. októbra 2019, 1Cdo/171/2018 z 30. októbra 2019, či sp. zn. 5Cdo/22/2019 z 26. novembra 2020). Z obsahu odôvodnenia uvedených rozhodnutí najvyššieho súdu vyplýva, že citované ustanovenie zákona o spotrebiteľských úveroch je potrebné interpretovať tak, že zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí nevyhnutne obsahovať číselné vyjadrenie každej jednotlivéj zložky anuitnej splátky (t.j. istiny, úrokov a iných poplatkov). Takáto interpretácia uvedeného ustanovenia dovolacím súdom zodpovedá ... účelu Smernice, právnym záverom uvedeným v rozsudku ESD a tiež účelu samotného ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i/ zákona č. 258/2001 Z.z. Pokiaľ uvedené ustanovenie hovorí o výške, počte a termínoch splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, je potrebné toto ustanovenie eurokonformne vykladať tak, že sa tým veriteľovi neustanovuje povinnosť uviesť v zmluve o spotrebiteľskom úvere vyššie uvedené zákonom vyžadované údaje vo vzťahu ku každej jednotlivéj zložke anuitnej splátky, ale len vo vzťahu k anuitnej splátke ako celku.“

4. Odvolací súd následne ostatným rozsudkom z 28. novembra 2022 sp. zn. 8Co/50/2022 potvrdil prvostupňový rozsudok, priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania a vyslovil, že v konaní bude pokračovať s právnymi nástupcami pôvodného žalobcu 1/, ktorý zomrel XX. M. XXXX, a to s v hlavičke označenými žalobcami.

4.1. V podstatnom uviedol, že vzhľadom na vyššie citovaný právny názor dovolacieho súdu (bod 3.), ktorým je odvolací súd viazaný nemožno v okolnostiach posudzovanej veci považovať za správny právny názor, že poskytnutý spotrebiteľský úver v predmetnej veci je treba považovať za bezúročný a bez poplatkov z dôvodu, že zmluva absenciou rozpisu splátky na istinu, úrok a poplatky nespĺňala náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Vzhľadom na nosné dôvody, pre ktoré bola žaloba zamietnutá, bolo už nadbytočné zaoberať sa námietkou žalobcov vo vzťahu k plynutiu premlčacej doby tak objektívnej ako aj subjektívnej.

5. Žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) podali proti tomuto odvolaciemu rozsudku dovolanie, ktoré odôvodnili ustanovením § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Navrhli zrušiť napadnuté odvolacie rozhodnutie, vec mu vrátiť na ďalšie konanie; žalobcovia si zároveň uplatnili náhradu trov dovolacieho

konania.

5.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP žalobcovia namietali, že «odvolací súd vychádzal nielen z „predčasného“ rozhodnutia Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.08.2022, avšak ani sám nevyčkal do rozhodnutia Veľkého senátu sa domnievame, že postupom odvolacieho súdu bolo žalobcom odňaté právo na spravodlivý proces».

5.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP žalobcovia v podstatnom namietali „nesprávne právne posúdenie otázky rozčlenenia splátky podľa § 4 ods. 1 písm. i) ZoSÚ (správne malo byť § 4 ods. 2 písm. i), pozn.), s poukazom na Smernicu 2008/48 dovolacím a následne odvolacím súdom, ako tomu je v tomto konaní“. Za správny považovali názor vyslovený v uznesení najvyššieho súdu z 29. apríla 2020 sp. zn. 4Cdo/122/2019.

6. Žalovaná vo svojom stanovisku k dovolaniu žalobcov navrhla, aby najvyšší súd dovolanie odmietol resp. zamietol a zaviazal žalobcov k úhrade trov dovolacieho konania. V podstatnom uviedla, že dovolacie rozhodnutie 4Cdo/122/2019 bolo ojedinelé a je v rozpore nielen s dovtedajšou, ale i nadväzujúcou dovolacou praxou. Dovolatelia rovnako tak v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP neoznačili žiadne relevantné skutočnosti v dôsledku ktorých malo dôjsť k porušeniu ich práva na spravodlivý proces. V ďalšom podaní žalovaná podporne poukázala na dovolacie rozhodnutie sp. zn. 1VCdo/4/2022.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je skôr reštriktívny výklad.

8.2. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

9. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto

aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcov, že v konaní došlo k nimi tvrdeným vadám zmätočnosti.

9.3. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

10. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP žalobcovia namietali, že «odvolací súd vychádzal nielen z „predčasného“ rozhodnutia Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.08.2022, avšak ani sám nevyčkal do rozhodnutia Veľkého senátu sa domnievame, že postupom odvolacieho súdu bolo žalobcom odňaté právo na spravodlivý proces» (bod 5.1.). Inak povedané, žalobcovia vytýkali odvolaciemu súdu, že vzhľadom na rozdielnu dovolaciu prax pri riešení spornej otázky (4Cdo/122/2019 a 7Cdo/150/2020) mal vyčkat' na rozhodnutie veľkého senátu a nie hneď rozhodnúť.

10.1. Podľa názoru dovolacieho súdu z povahy nastolenej námietky je už na prvý pohľad zrejmý právny rozmer namietanej výhrady, t.j. aká - z hľadiska platného práva - mala byť správna interpretácia ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i) ZoSÚ. Právne posúdenie veci však na základe stabilnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zásade nepredstavuje zmätočnosť predpokladanú ustanovením § 420 písm. f) CSP. Navyše odvolací súd bol viazaný názorom dovolacieho súdu v danej veci (pozri bod 3.), ktorý dovolací súd poukázal na viacero dovolacích rozhodnutí (3Cdo/146/2017, 3Cdo/56/2018, 4Cdo/211/2017, 4Cdo/65/2018, 5Cdo/132/2017, 3Cdo/45/2018, 7Cdo/98/2018, 6Cdo/13/2018, 7Cdo/112/2019, 1Cdo/171/2018, či 5Cdo/22/2019) medzi ktorými bol názor 4Cdo/122/2019 ojedinelý a nepredstavoval ustálenú prax dovolacieho súdu.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP

11. Podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. c) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, zákona č. 514/2003 Z.z.), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Nevyhnutným predpokladom je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Zároveň musí ísť o otázku, ktorú už riešil aj dovolací súd, v jeho rozhodnutiach je ale táto otázka riešená rozdielne. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP je jej zásadný právny význam. Aj za účinnosti nových civilných predpisov je opodstatnené konštatovanie, že otázkou zásadného právneho významu je otázka, ktorá je významná nielen pre tú ktorú prejednávanú právnú vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky. Zásadný právny význam otázky, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c) CSP, je daný zámerom prispieť k prekonaniu „existujúcej“ rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu.

13. Najvyšší súd pripomína, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná len otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky znaky bližšie uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozhodnutia. Jedným z nich je pretrvávajúca rozdielnosť rozhodovania dovolacích senátov, t. j. existujúca nejednotnosť posudzovania danej otázky. Vyplýva to priamo z § 421 ods. 1 písm. c) CSP, konkrétne z toho, že za relevantnú tu zákon označuje otázku, ktorá „je“ (teda nie „bola“) dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že dôležitá je v tomto smere súčasná nejednotnosť rozhodovania dovolacieho súdu (teda nie minulé, už prekonaná a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

14. Pokiaľ žalobcovia v rámci podaného dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP namietali nesprávne právne posúdenie otázky rozčlenenia splátky podľa § 4 ods. 2 písm. i) ZoSÚ, poukazujúc pritom na dovolacie rozhodnutie 4Cdo/122/2019 dovolací opakovane poukazuje na už ustálené vyriešenie danej otázky, na ktoré poukazoval (aj) vo svojom predchádzajúcom (zrušujúcom) rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/150/2020, poukazujúc na rozhodnutia 3Cdo/146/2017, 3Cdo/56/2018, 4Cdo/211/2017, 4Cdo/65/2018, 5Cdo/132/2017, 3Cdo/45/2018, 7Cdo/98/2018, 6Cdo/13/2018, 7Cdo/112/2019, 1Cdo/171/2018, či 5Cdo/22/2019. V zhode s uvedenými dovolacími rozhodnutiami, ako aj s právnym názorom vysloveným odvolacím súdom v ostatnom jeho rozhodnutí, vyššie citované ustanovenie § 4 ods. 2 písm. i) ZoSÚ je potrebné interpretovať tak, že zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí nevyhnutne obsahovať číselné vyjadrenie každej jednotlivéj zložky anuitnej splátky (t. j. istiny, úrokov a iných poplatkov).

15. I keby z vyššie uvedených dovolacích rozhodnutí (predovšetkým v interakcii k rozhodnutiu 4Cdo/122/2019) vyplývala dovolateľmi tvrdená rozdielnosť rozhodovania najvyššieho súdu v otázke, ktorú vymedzili v dovolaní, v súčasnosti už táto rozdielnosť neexistuje, nakoľko veľký senát občianskoprávneho kolégia (ďalej aj „Veľký senát“) vo svojom rozsudku z 28. marca 2023 sp. zn. 1VCdo/4/2022 schválil právnu vetu „Podľa § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch ... nie je potrebné, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala číselné vyjadrenie toho, aká je konkrétna vnútorná skladba tej ktorej anuitnej splátky (istina, úroky a poplatky)“. Veľký senát takto zákonom predvídateľným spôsobom zjednotil odlišné právne názory pri riešení tejto otázky a nepochybne aj predstavuje ustálenú prax dovolacieho súdu. Z týchto dôvodov najvyšší súd konštatuje, že v dovolaní nastolená právna otázka „nie je“ v súčasnosti dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Nedôvodná je teda argumentácia dovolateľov, ktorá tvrdí opak.

16. So zreteľom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcov nie je podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP prípustné, preto dovolanie (aj) v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

17. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.